

Mosler Warren eta Randall Wray: zenbait irizpide

1. Irizpide ekonomikoa

“Gaur egungo edozein ekonomiari dagokionez, ‘MMT-rekin, hots DTMrekin, koherentea’ ez den edozein pentsamendu eskola aplikatu ezina da. Aipatu ahal didazu horretaz.”

Warren Mosler¹

2. Eurolandia: proposamen berriak?

Neurri berriak (omen) (bide) datoz: http://paperekoa.berria.info/harian/2013-04-05/016/001/ekonomia_bultzatzeko_ezohiko_neurriak_datozela_iradoki_du_draghik.htm

Bai, Mario Draghi-ren B plana: <http://moslereconomics.com/2013/04/04/draghi-considers-plan-b/>

Baina Mosler-ek dioenez:

Yet more proposals that won't work. Oraindik lan egingo ez duten proposamen gehiago.

The problem remains: [Arazoak segitzen du:](#)

Deficits are too small while they all think they are too large. Defizitak txikiak dira, guztiak handiak direla pentsatzen duten bitartean.

Ezjakintasuna da arazo nagusia:

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2011/12/07/ekonomia-bost-hitzetan/>

Izan ere, afera eskariari dagokio: <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=22711>

Ikasiko ote dute inoiz? Eta guk?

Gehigarriak:

- (i) Mosler-ek monetaren funtzionamenduz:
<http://www.youtube.com/watch?v=zcQ8Zp2IEwg>
- (ii) Mosler-ek defizit handiagoz eta zerga txikiagoz:
<http://www.youtube.com/watch?v=1AyT9zftNrE>

3. Presidentzia salbatuta

Badirudi Warren Mosler-ek Presidentzia hau salbatu zuela aldi baterako².

W. Mosler segitu dutenek badakite 2008an FICAren³ baztertze osoa (enpresak eta gizabanakoak) proposatu zuela, kontsumitzaile kontsumoa pizteko eta horrela ekonomia bera berpizteko. Obama

¹ Ikus <http://mikenormaneeconomics.blogspot.com.es/2013/05/warren-mosler-economic-criterion.html>.

² Ikus <http://softcurrencyeconomics.com/2013/05/15/saved-a-presidency-reduction-in-fica-taxes-led-to-a-substantial-increase-in-consumer-spending/>.

³ FICA (Payroll Tax) enplegu zerga mota bat da enplegatu eta enplegatzaileentzat: http://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Insurance_Contributions_Act_tax.

presidenteak haren aholkua segitu zuen eta enplegu zergak murriztu ziren (ez baztertu), soilik aurren berrezarriak izateko. Mosler-ek oraindik proposatzen du enplegu tasen baztertze edo alboratze osoa.

Agian galdetu dezakezu orduan nola ordainduko dugun (amerikarrek) gizarte segurantzarako, baldin eta gizarte segurantza ez badugu ordaintzen.

Mosler-ek bere liburuetan argudiatzen duen bezala, gobernuaren gastua errenta neutroa da. Gobernuak ez du behar zergapetzea gastatzearen. Zergak soilik tresna bat dira ekonomia erregulatzeko – zerga altuak ekonomia goraka joaten bada eta zerga baxuak ekonomia borrokan ari bada – eta, are garrantzitsuagoa dena, monetari bere funtzionalitatea eta existentzia emateko, norberak bere zergak, soilik moneta hori erabiliz, ordaindu ahal dituen heinean.

Hona hemen New Yorkeko Fed-ek publikatu berri duen txostena non Mosler-ek FICA zergak murriztearekin gertatuko zenaz esan zuena baieztatzen den⁴:

“Overall, our analysis suggests that the payroll tax cut during 2011-12 led to a substantial increase in consumer spending and facilitated the consumer deleveraging process.”⁵

Badirudi Warren Mosler-en FICA zergei buruzko aholkuak Presidentzia hau salbatu zuela aldi baterako...

4. Warren Mosler-ek Thatcher-ez

Hona hemen Mosler-en istorioa Thatcher-en aroaz⁶, nola berak gogoratzen duen.

Bigarren Mundu Gerlaz geroztiko ‘urrezko aldia’ 1973 inguruan bukatu omen zen. Inflazioa eta langabezia nahiko baxuak ziren, produktibitatea altua, AEBetako klase ertaina gora eginez.

Zergatik? Gutxi gora behera Keynes segitua izan zen. Kennedy-ren zerga murrizketak gogoratzen ditut. Baina ondorio gisa eta baztertua zen AEBek gasolio produkzioaren ahalmen gehiegi zeukatela, *Texas Railroad Commission* delakoak kuotak jarriz, prezioak babesteko 2,50-3,00 dolarreko prezio tartean. Gasolioaren prezio egonkorrek prezio egonkortasuna esan nahi zuten, gasolioaren prezioa ia gauza guztien kostua zelarrik, zuzenean ala zeharka.

Baina 1970eko hamarkadaren hasieran gasolioaren eskariak ekoizteko AEBen ahalmena gaintu zuen eta Saudi Arabia bilakatu zen zabu ekoizlea, prezio jartzaile moduan *Texas Railroad Commission* ordezkatur. Noski, prezio egonkortasuna ez zen haien lehen helburua, haiek 1975ean prezioa altxatu zuten lehen 10 dolarrera, zeinak izua mundu osora zabaldu baitzuen, gero denbora laburra igaro ondoren 20 dolarrera altxatu zuten, eta azkenik 1980ean 40 dolarrera.

Gasolioa kostu egituraren parte izanik, kontsumitzailearen prezio indizea, aka ‘inflazioa’, 1970eko hamarkadaren bukaeran bi zifratara iritsi zen. (...) proposamen keynestarrak prezio eta alokairu

⁴ Ikus <http://libertystreeteconomics.newyorkfed.org/2013/05/my-two-percents-how-are-american-workers-dealing-with-the-payroll-tax-hike.html>.

⁵ Honela segitzen du aipuak: *“Based on consumers’ responses to our recent survey, expiration of the tax cuts is likely to lead to a substantial reduction in spending as well as contribute to a slowdown or possibly a reversal in the paydown of consumer debt. These effects are also likely to be heterogeneous, with groups that are more credit and liquidity constrained more likely to be adversely affected. Such nuances may be lost in the aggregate macroeconomic statistics, but they’re important for policymakers to consider as they debate fiscal policy.”*

⁶ Ikus <http://moslereconomics.com/2013/04/10/my-story-of-the-thatcher-era/>.

kontrolak ziren (...) Boto emaileek inflazioa nahiago zuten (...) Paul-ek [Volcker] 1979 inguruan antzestu zuen eragiketa monetarioen ezjakintasun lodia erakusterik handiena bere maileguz hartutako erreserbari buruzko politikarekin⁷. Hala ere, gasolio prezioa hautsi, inflazioa hautsi zen bezalaxe, eta urte bete geroago Paul-i biraketa eman zitzaion, inflazioa ausarki hautsi zuen gizon modura onartua izanik. Ez zen kontuan hartu Jimmy Carter-en gas naturalaren ez-erregulazioa 1978an, zeinak hornikuntzaren gehitze masiboa piztu zuen, argi-indarra aldatu zen gasoliotik gas naturalera, eta OPEC delakoak (alegia, Lurralde Petrolio-Esportatzaileen Erakundeak) ekoizpena murriztu zuen 15 milioi upela/egun-eko. Neurri hori, prezioa 30 dolar baino handiagoa izaten eusteko, arrakastarik gabeko ahalegina zen, zeren hornikuntza txokea (shocka) handiegia baitzen haientzat, (...) prezioak 10 dolarreko mailara jaitsi zen, eta han gelditu ziren ia 20 urtetan⁸, harik eta eskari igoerak berriz ere saudiarrek jarri zituen postu handian. Bien bitartean, Greenspan-ek ipuinezko denboraldi horren ohorea bereganatu zuen, zeina berriz gasolio prezio egonkoraren ondorioa baitzen, eta ez Fed-arena⁹.

Hortaz, atzera 1970eko hamarkadan, atzerritar monopolista batek [jarritako] etengabeko gasolio prezio igoerekin, herrialde guztiek izan zuten gutxi gora behera inflazio bera. Eta gainera denbora berean dena bukatu zen gasolioaren prezioa jaitsi zenean. 'Heroiak' ustekabeak ziren. Izan ere, izan behar zena baino txartoago egin zuten, baina afera hobetu zen eta beraiek egon ziren leku aiposean denbora aiposean horren ohorea bereganatzeko.

Beraz, 1970eko hamarkadan, atzerritar monopolista batek [jarritako] etengabeko gasolio prezio igoerekin, bi aukera ikusten ditut.

- (i) Lehena balio erlatibo aldaketa bat permititzea (Fed gaur egunean egiten ahalegintzen den moduan) eta ez permititzea prezio igoera horiek prezio mailaren gainerakoan erortzea, zeinak alokairuak, gehien batean, esan nahi duen. Hauxe da merkataritzaren termino errealetan gainbeheraren beste izen bat. Esan nahiko zukeen saudiarrek produktu erreal eta zerbitzu gehiago lortzea gasolioagatik.
- (ii) Bestea permititzea beste prezio guztiak goranzko egokitzea balio erlatiboa bera gordetzeko eta merkataritzaren termino errealak okerrera jotzetik aldentzen ahalegintzea. Modu interesgarrian, ez nuen noiz entzun argudio hori eta oraindik ez dut entzun gaur egun.

Azkenik, erantzuna nolabait bi aukeren artean datza. Prezio egokitze bat eta merkataritza narriaduraren termino erreal batzuk. Baina dena joan zen oso itsusi.

Erabaki zen inflazioa sindikatuek sortzen zutela, haien kideek goian mantentzen edo gauzen aurrean egoten ahaleginduz. Ahantzi zen sindikatuen indarra haien enpresen prezio indarraren deribatua

⁷ AEBetako Fed-eko nagusia denbora hartan.

⁸ Ingeleseaz: *"However, a year or so after the price of oil broke as did inflation giving tall Paul the spin of being the man who courageously broke inflation. Overlooked was that Jimmy Carter had allowed the deregulation of natural gas in 1978, triggering a massive increase in supply, with our electric utilities shifting from oil to nat gas, and OPEC desperately cutting production by maybe 15 million barrels/day in what turned out to be an unsuccessful effort to hold price above \$30, as the supply shock was too large for them and they drowned in the flood of no longer needed oil, with prices falling to maybe the \$10 range where they stayed for almost 20 years, until climbing demand again put the Saudis in the catbird seat."*

⁹ Gogoratu Alan Greenspan urtetan izan dela AEBetako Fed-eko nagusia: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2008/12/20/fikziozko-ekonomia/>.

dela, eta enpresek prezio indarra galtzen duten heinean (atzerritar lehiakortasunarekiko), sindikatuek azkartasun berean negoziaketa indarra galtzen dutela.

Eta nolabait atzerapen bat eta langabezia handia/galdutako outputa izan zen medizina atzerritar monopolista betentzat prezio igoerak geldiarazteko. Eta Ford-en 'zigortu inflazioa orain' zegoen haren inflazio borrokatzeko proposamenerako, (...) Eta 1978ko gas naturalaren ez-erregulazioa, bi urte beranduago benetan inflazioa hautsi zuena, ia arretarik lortu ez zuena, lehenago edo geroago, eta gaur arte.

Gaur egunean bezala, orduko arazoa honelakoa zen, ardura politikoa zeukan inork ere ez zuen sistema monetarioa ulertu, barne korrante nagusiko keynestarrak, zeintzuk denbora luzean lidergo intelektuala izan diren. Monetaristak modan jarri ziren soilik keynestarren porrotagatik, zeintzuk ez dira inoiz sendatu, eta gaur egunean ere entzun dut oraindik prezio eta alokairu kontrolez, truke tasa finkoez, eta abarrez ahalegintzen direla prezio egonkortasunaren izenean.

Hortaz, testuinguru honetan Thatcher bezalako jendearen igoerak, barne Reaganena, zentzu bete hartzeko du. Egun ere, Thatcher moduko politiken kritikariek oraindik proposatu behar dituzte edozein motatako proposamen zehatzak niri zentzurik emateko. Orain guztiak ados daude epe luzeko defizit arazoa daukagula, eta beraz proposamenak aurkezten dituzte, guztiok gure zibilizazioa suntsitzen ari dira sistema monetarioaren beraien ezjakintasun arbuigarriarekin. Edo, arrazoi ezezagun batzuegatik, erabat subertsiboak dira.

Thatcher?

Itsua izan zen orduan itsuak eramanez eta gauza bera da gaur egun.

Hori da nola bera gogoratzen dudana.

Eta askoz gehiago arduratzen naiz hurrengoan zer gertatuko denaz orduan zer gertatu zenaz baino.

5. DTM interes publikoaren alde

Randall Wray-k dioenez¹⁰, talde batek Levy¹¹-n eta UMKC¹²-n, barne Warren Mosler, Bill Mitchell eta Charles Goodhart bereziki, eta bera noski, eratu zuen gaur egun MMT (DTM) izenez ezagutzen dena.

Wray-k gogoratzen du Alfred Mitchell Innes-en diruari buruzko lantxo eder¹³.

(*Finantza Kapitalismoa* liburuan, jadanik erabili nituen Innes-en lantxoak.)

Aurkezpen horretan Hyman Minsky¹⁴-z ere aritzen da Wray, eta bere maisuarengandik jasotako bi aipuz:

¹⁰ Ikus Warren <http://www.economonitor.com/lrwwray/2013/05/10/a-new-meme-for-money-the-eea-presentation/>.

¹¹ Ikus www.levy.org.

¹² Ikus <http://neweconomicperspectives.org/>.

¹³ Ikus Innes, A. M. (1913) What is money? *Banking Law Journal*, maiatza, 377-408 orr.

----- (1914) The credit theory of money, *Banking Law Journal*, ekaina, 151-168 orr.

¹⁴ Hona hemen Minsky-ren bi lan garrantzitsu: 1992) *The Financial Instability Hypothesis* <http://www.levy.org/pubs/wp74.pdf>; eta

Edozeinek sor dezake dirua, kontua da bera onartzea: *“Anyone can create money, the problem lies in getting it accepted”*

Zergak ordaintzeko beharrak esan nahi du jendeak lan egin eta ekoizten duela zergak ordaindu ahal izateko dirua lortzearen: *“The need to pay taxes means that people work and produce in order to get that in which taxes can be paid”*.

(Hortaz, moneta ‘lokalak’ ez dira dirua.)

DMTko guztiek argi daukate, kasu, AEBko gobernuari ezin zaiola dirua bukatu¹⁵.

Egungo defizit histeria Gobernu federalak konputagailuko tekla sakatzearekin konpontzen du¹⁶.

Wray oso argi dauka hori guztia. Oraintxe, aldiz, fokapen berri bat eman nahi dio DTMri, teoria osoa marko¹⁷ berri batean aurkezteko.

Marko berria ezin da hasi merkatuekin, truke librearekin eta aukera indibidualarekin. Behar duguna hauxe da: maximoa lortzeko kalkulu pribatuaren orde, interes edo helburu publikoko aukera bat. Baita gobernuak jokatzeko duen rol positiboa eta diruaren erabiltzea azpimarratzea ere.

Gobernuak dirua gastatzen du interes publikoaren alde. Agintzen du bere moneta onartzea ordaintzetan. Izatez, zerga sistema moneta horren atzean kokatzen da.

Gastu pribatuak prezio egonkortasunari mehatxua egin diezaiokkeen bitartean, gobernuak politika-herraminta multzo bat dauka inflazioa kontrolatzeko. Beharrezkoa baldin bada, zergak handitu ditzake edo beste neurri batzuk hartu, gastu pribatua hozteko; bere gastu propioa ere murriztu dezake eskari gehiegi gutxitzeko, behar izanez gero.

Gainera, gobernuak gizarte segurantza, heziketa eta irakaskuntza, osasungintza eta hamaika zerbitzu publiko hornitzen ahalegintzen da.

Hori guztia ezaguna da.

Beraz, interes publikoaren alde, politika, ekonomia eta finantza mundua zuzendu behar dira¹⁸.

6. Randall Wray: Hyman Minsky-z eta azken baliabideko enplegatzaileaz

Wray-k Hyman Minsky-k egindako azken liburua aipatzen du ondoko linkean¹⁹.

¹⁵ Ingelese: *“Outside of the crazies, everyone knows the US government cannot run out of money. From Greenspan to Bernanke they all understand there is zero risk of involuntary default by the sovereign issuer of a currency.”*

¹⁶ Ingelese: *“...the way that an MMter approaches the current deficit hysteria is by pointing out that as the Federal government spends through keystrokes that credit bank accounts it can afford anything for sale in dollars.”*

¹⁷ Ikus <http://www.levyinstitute.org/publications/?docid=1617>.

¹⁸ Wray-ren hitzez, ingelesez: *“The monetary system is a wonderful creation. It allows for individual choice while giving government access to resources needed to allow it work for us to achieve a just society. The monetary system spurs entrepreneurial initiative. It finances, organizes, and distributes much of the nation’s output. It is one of the primary mechanisms used by government to accomplish the public purpose. We need to use the monetary system to pursue the public purpose, so that we all have some success at pursuing our own individual private purposes. Together we can use money to take care of each other.”*

Liburu horretan azaltzen diren ideia nagusiak Wray-k *power point*-eko batean ezarri ditu²⁰.

Zer dela eta?

Keynes-ek gogoratu zigunez,

“The Conservative belief that there is some law of nature which prevents men from being employed, that it is ‘rash’ to employ men, and that it is financially ‘sound’ to maintain a tenth of the population in idleness is crazily improbable—the sort of thing which no man could believe who had not had his head fuddled with nonsense for years and years...”

Hortaz, jabe gaitzen Minsky-ren ideiez, ekonomialari ortodoxoek sasi-argudioen antidoto gisa erabiltzeko, eta ideia horietan gehiago sakontzeko.

Ildoa argi dago. Bidegileak DTMkoak dira. Ez dago beste biderik.

¹⁹ *Hyman Minsky and the Employer of Last Resort,* <http://www.economonitor.com/lrway/2013/05/16/hyman-minsky-and-the-employer-of-last-resort/>.

²⁰ Ikus <http://www.economonitor.com/lrway/files/2013/05/minsky-ending-poverty-apr-2013-pdf.pdf>.